Bronze Age find spots were discovered, the majority of which are ascribable to the Corded Ware culture (Fig. 4). At some of the Neolithic and Bronze Age find spots discovered in Alksnynė, an archaeological layer, which has not been disturbed by aeolian processes and contains animal bones, has survived. The material at the find spots appears to have accumulated over a brief period and thus is very promising for further research and may be able to assist in learning about the development of the culture and economy on the Curonian Spit and about the structure of the settlements.

Gytis Piličiauskas,
Mindaugas Pilkauskas

Žvalgomieji tyrimai Kvietiniuose

Kvietinių senovės gyvenvietė (UK 39370) (Klaipėdos r., Dauparų–Kvietinių sen.) yra Minijos slėnyje, jos dešiniajame krante esančioje terasoje, pievoje. Nuo salpos ją skiria iki 2 m aukščio status šlaitelis, rodantis greta buvusią upės senvagę. Gyvenvietę kerta 2 vienas greta kito nutiesti magistraliniai dujotiekiai: 1967–1968 m. paklotas Panevėžys–Šiauliai–Klaipėda ir 2015 m. – Klaipėda–Kuršėnai. Kvietinių pilkapynas (UK 6187) yra toje pačioje terasoje kaip ir gyvenvietė, į R nuo jos, miške. Pilkapių kauburiai netaisyklingi, gerokai išpustyti, kai kurie abejotini.

Kvietinių pilkapynas minimas VAK bylose, tačiau archeologiniai kasinėjimai čia pradėti tik 2014 m. Būsimo dujotiekio Klaipėda–Kuršėnai vietoje D. Kontrimas ištyrė 3 perkasas (70,5 m^2) ir aptiko neolito ir ankstyvojo bronzos amžiaus kultūrinį sluoksnį bei keletą ankstyvojo geležies amžiaus degintinių kapų urnose (*ATL 2014 metais*, 2015, p. 46–51). Šių radinių interpretacija ir chronologija tapo aiškesnė tik 2015 m., kai R. Vengalis to paties dujotiekio vietoje atliko detaliuosius tyrimus. Tada čia ištirtas 1958,35 m^2 plotas, taip pat atlikti magnetometriniai žvalgymai, išgręžti 2 gręžiniai. Fiksuoti 93 įgilinti objektai, aptikta 10 degintinių kapų, sietinų su sunykusiais pilkapiais. Šių tyrimų pagrindu buvo apibrėžta Kvietinių senovės gyvenvietės (UK 39370) teritorija, objektas įtrauktas į NKVR.

2017 m. žvalgomųjų tyrimų metu siekta patikslinti 2015 m. tirtos senovės gyvenvietės archeologinio sluoksnio paplitimą, gauti virvelinės keramikos laboratoriniams tyrimams, tiksliau datuoti neolito ir ankstyvojo bronzos amžiaus radinių kompleksus, taip pat paieškoti archeologinių objektų į ŠR nuo Kvietinių senovės gyvenvietės, toje pat terasoje, upe aukštyn. Metalo ieškikliu ir vizualiai išžvalgytas 1,26 ha plotas, išgręžta 217 gręžinių (1–1,35 m gylio), ištirta 17 kasinių ir 13 šurfų (iš viso 19,5 m^2) (1 pav.). Surinkti 454 archeologiniai radiniai.

2015 m. tyrinėtas Kvietinių senovės gyvenvietės nesuartas kultūrinis sluoksnis buvo paplitęs dviejose vietose, su 35 m tarpu tarp jų (*ATL 2015 metais*, 2016, p. 79, 4 pav.). Tačiau tai buvo žinoma tik perkasų ribose, kur planuotas ir vėliau nutiestas dujotiekis. 2017 m. gręžiniais patikslintos archeologinio sluoksnio ribos. Abu kultūrinio sluoksnio arealai dar tęsiasi maždaug po 30–40 m į ŠR (1 pav.). Ir už 2015 m. perkasų ribų jie lieka atskiri, nesusijungia. Ankstyvojo geležies amžiaus kapų (pilkapių) paplitimą planuota nustatyti sistemingai žvalgant metalo ieškikliu – pagal suardytų kapų metalines įkapes, tačiau žvalgymų rezultatai nepateisino lūkesčių. Neabejotinų archeologinių radinių iš viso neaptikta.

Ieškant naujų archeologinių objektų, į ŠR nuo Kvietinių senovės gyvenvietės daryti gręžiniai kas 10–30 m. Maždaug 90 m atkarpoje į ŠR nuo Kvietinių senovės gyvenvietės, t. y. jau

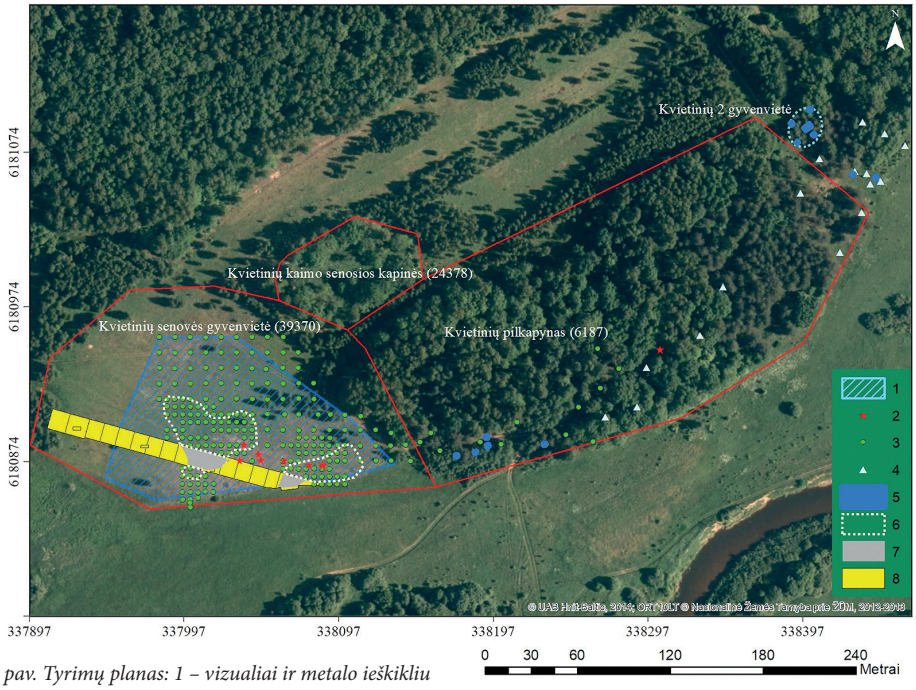

1 pav. Tyrimų planas: 1 – vizualiai ir metalo ieškikliu žvalgytas plotas; 2 – paviršiniai radiniai; 3 – gręžiniai; 4 – kasiniai; 5 – šurfai; 6 – kultūrinio sluoksnio paplitimas pagal gręžinius; 7 – 2015 m. tirtas kultūrinis sluoksnis; 8 – 2015 m. perkasos. M. Pilkausko brėž.

Fig 1. Plan of the investigation: 1 – area surveyed using fieldwalking and a metal detector; 2 – surface finds; 3 – boreholes; 4 – shovel test pits; 5 – test pits; 6 – incidence of the cultural layer based on the coring; 7 – cultural layer investigated in 2015; 8 – 2015 trenches.

Kvietinių pilkapyno teritorijoje, aptiktas eolinių arba aliuvinių nuogulų palaidotas senasis dirvožemis. Siekiant geriau dokumentuoti stratigafiją ir nustatyti, ar palaidotuose dirvožemiuose yra archeologinių radinių, kasti šurfai 1–5. Visuose šurfuose aptikta pavienių radinių arba įgilintų struktūrų, greičiausiai antropogeninių. Šurfe 3 palaidotame dirvožemyje rastas galinis gremžtukas, galbūt mezolito laikotarpio (2; 3:2 pav.). Pasitaikė keletas šukių su granito arba šamoto priemaišomis.

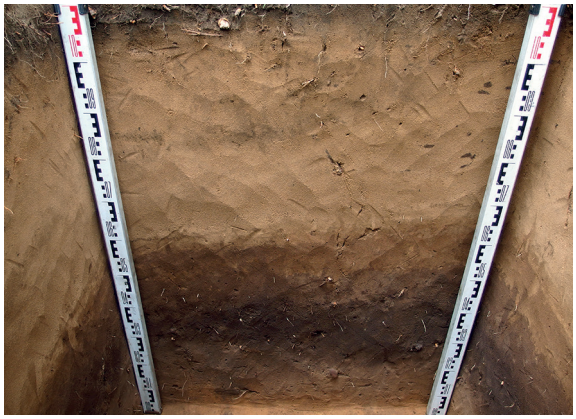

2 pav. Palaidotas dirvožemis šurfe 3. M. Pilkausko nuotr.

Fig. 2. Buried topsoil in test pit 3.

Maždaug už 350 m į ŠR nuo Kvietinių senovės gyvenvietės ribos keramikos labai padaugėjo. Ji buvo su grūsto akmens priemaišomis ir kruopėtu arba lygiu paviršiumi (ankstyvojo

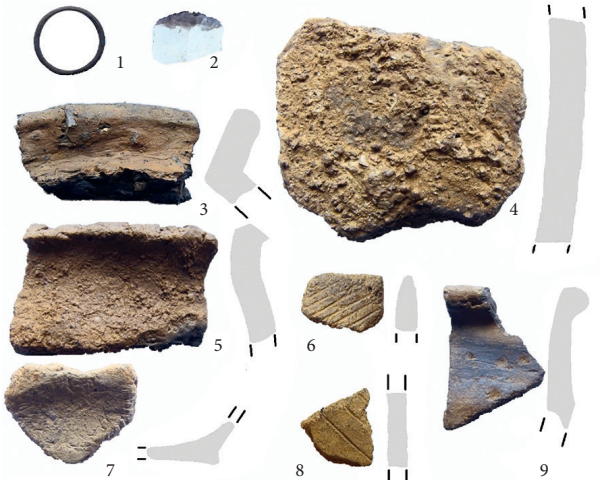

3 pav. Archeologiniai radiniai: 1, 3 – iš Kvietinių senovės gyvenvietės I; 2 – iš Kvietinių pilkapyno; 4–9 – Kvietinių senovės gyvenvietės II. M. Pilkausko nuotr.

Fig. 3. Finds: 1, 3 – from Kvietiniai Ancient Settlement I; 2 – from Kvietiniai Barrow Cemetery; 4–9 – from Kvietiniai Ancient Settlement II.

geležies amžiaus) (3:4–5, 9 pav.) arba su šamoto priemaišomis (neolito) (3:6–8 pav.). Tapo aišku, kad aptikta nauja gyvenvietė (Kvietinių senovės gyvenvietė II), kurios medžiaga labai artima Kvietinių senovės gyvenvietės radiniams. Šioje gyvenvietėje ištirtas papildomas didesnis 8 m^2 šurfas, kad būtų galima surinkti daugiau radinių. Paaiškėjo, kad šamotinė keramika yra tipinė virvelinė, puošta įraižų eglutėmis (3:6, 8 pav.). Didžioji dalis radinių buvo dirvožemyje – suartame archeologiniame sluoksnyje, tik nedaugelis rasti giliau – gelsvai rudame smėlyje, iki 45 cm gylio. Stratigrafiškai geležies amžiaus ir neolito keramika neišsiskyrė. Kruopėtoji keramika panaši į Kvietinių senovės gyvenvietės urnas, tad gali būti, kad buvo surasta pilkapiuose laidojusių žmonių gyvenvietė, nors tokiam spėjimui patvirtinti reiktų platesnių kasinėjimų.

2014, 2015 ir 2017 m. tyrimai Kvietiniuose atskleidė didžiulį naujų nežinomų geležies ir akmens amžiaus gyvenviečių Minijos upės slėnyje potencialą. Aliuvinių, eolinių ir deliuvinių nuogulų storymės šios ir kitų upių slėniuose slepia daugybę senovės gyvenviečių ir laidojimo vietų. Minijos atveju jas aptikti padėjo dujotiekio statyba, tačiau toliau ieškoti įmanoma jau tik mokslinių projektų rėmuose.

The Field Survey in Kvietiniai

In 2017, a survey (fieldwalking, metal detector, coring, shovel testing, and test pitting) was conducted on and around Kvietiniai Barrow Cemetery and in the territory of Kvietiniai Ancient Settlement (Klaipėda District) in order to obtain a clearer understanding of the size of the territory of the settlement and the barrow cemetery, which were investigated in 2015, and to search for new archaeological objects on the banks of the River Minija.

A total of 1.26 ha was surveyed using fieldwalking and a metal detector, 217 boreholes were drilled, 17 shovel test pits were dug, and 13 test pits (a total of 19.5 m^2) (Fig. 2) were excavated (Fig. 1). This investigation yielded 454 finds. About 100 m to the E of the 2015 investigation area, palaeosoil and a few artefacts, including a flint scraper (Fig. 3:2), were found on the same river terrace. Further to the NE and a little higher, a new multi-period, unstratified settlement: Kvietiniai II was found. It contained two types of pottery: grog tempered and granite tempered (Fig. 3: 4–9). Kvietiniai Ancient Settlement II can be assigned to the Neolithic Corded Ware culture (Fig. 3: 6–8) and the first millennium BC on the basis of the pottery typology and direct analogies with Kvietiniai Ancient Settlement I (Fig. 3:1, 3) (Fig. 3: 4–5, 9).